

Overwegingen bij de keuze voor bepaalde kipproducten.

Dit document is opgesteld als hulpmiddel voor de consument en de inkopers van kip bij de keuze die ze kunnen maken. Door te informeren kan zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de verschillende factoren van invloed op die keuze.

De volgende indeling in groepen naar de productiewijze van kip kan worden gemaakt:

- 1 Gangbare kip: geproduceerd volgens de Europese normen voor kip,
- 2 Biologische kip geproduceerd volgens de Europese normen voor biologische kip.
- 3 Tussensegment kip: tussen gangbaar en biologisch in met extra bovenwettelijke eisen ten opzichte van gangbaar voor b.v. groeisnelheid, bezetting en uitloop (voorbeelden zijn: de nieuwe supermarktkip, het Gildehoen, de Weelderkip, Volwaart, scharrelkip en mais-scharrelkip).

Deze houderijsystemen verschillen in duurzaamheid en in dierwelzijnsaspecten. In grote lijnen zijn de verschillen:

- De gangbare kip is het meest duurzaam als de nadruk wordt gelegd op milieuprestaties, zoals carbon footprint en benodigd landbouw areaal. Belangrijk voor bijvoorbeeld de Wereldvoedselorganisatie (FAO) en het Wereld Natuur Fonds (WWF). Internationaal in verband met de opwarming van de aarde en voedselzekerheid voor een groeiende wereldbevolking duurzaamheidsaspecten bij uitstek. Gangbare kip is ook het goedkoopste product.
- De biologische kip wordt door enkele niet-overheidsorganisaties ("NGO's") als beste gewaardeerd op grond van dierenwelzijnsaspecten (bijvoorbeeld drie sterren Beter Leven kenmerk Dieren Bescherming). Het is het duurste product in het assortiment.
- Het tussensegment zit er op beide kenmerken tussen in (minder goed op milieu en beter op het gebied van dierwelzijn dan gangbaar). In de verschillende concepten is dat in meer (zeer trage groei en zeer lage bezetting) of mindere mate (tragere groei en lagere bezetting) het geval.

Daarnaast spelen enkele andere duurzaamheidsaspecten, zoals bijvoorbeeld voedselveiligheid en dierziekerisico, een rol voor het maken van een goede keuze.

Helaas gaan de verschillende duurzaamheidseisen in veel gevallen dus niet samen. Het ene ideaal gaat ten koste gaan van het andere! Sommige organisaties hebben alleen de eigen idealen voor ogen en hebben dan geen boodschap aan andere duurzaamheidsaspecten. Op dit moment wordt er via de media en door middel van bijvoorbeeld brieven aan inkooporganisaties een eenzijdig verhaal opgedrongen. In de meeste gevallen wordt er daarbij een onjuist en/of onvolledig beeld van de werkelijkheid geschetst.

De gangbare kip is de laatste jaren verder ontwikkeld en is daarmee op punten verbeterd ten opzichte van enkele jaren geleden. Een enkele NGO gebruikt helaas graag achterhaalde informatie om een punt te maken. Op andere punten zijn nieuwe ontwikkelingen nog in volle gang en dat zal ook in de toekomst het geval zijn.

De gangbare kip is zeker ook een verantwoorde manier van productie en dus consumptie. Het gaat er om waar door de afnemer de nadruk op wordt gelegd. Elk systeem heeft voor- en nadelen. De consument zou op grond van eerlijke en complete informatie zelf moeten kunnen besluiten welk product het beste bij hem past. Daarom willen wij u hiermee wat breder informeren over de diverse duurzaamheidsaspecten van de verschilde productiesystemen voor kip.

Dierenwelzijn.

Dierenwelzijn begint met de zorg voor gezonde dieren. Goed bedrijfsmanagement binnen een pluimveehouderij is daarom belangrijk: hygiëne, verantwoord voer en voldoende water zijn essentieel

voor een goede gezondheid. Daarnaast is het type huisvesting van invloed. Voor het aantal kippen per vierkante meter, de inrichting van de stallen, de hoeveelheid licht en voor de ventilatie is er wetgeving met duidelijke normen. Daarnaast zijn er extra's op het gebied van welzijn mogelijk, zoals bijvoorbeeld: een nog lagere bezetting, een langzamere groei, een aangepast lichtschema, afleidingsmateriaal en/of (buiten) uitloop. Niet alle extra's op het gebied van welzijn hebben invloed op de aan het dier af te lezen welzijnsparameters het kan zelfs zo zijn dat het voor de beleving van de mens wel goed is, maar dat er aan het daadwerkelijk effect voor het welzijn voor het dier getwijfeld kan worden (voor bijvoorbeeld onbeschermd uitloop kan o.a. genoemd worden: de kans op aanvallen door bijvoorbeeld vossen en roofvogels, de kans op extra beschadigingen van de dieren door nat weer en een verhoogde kans op ernstige vogelziekten afkomstig van wilde vogels).

Hoe meet je het welzijn van een kip?

Dat is best nauwkeurig in beeld te krijgen volgens onderzoekers. Ze werkten mee aan de ontwikkeling van een Europese welzijnsmonitor voor vleeskuikens. Uitgangspunt zijn gegevens als de afwezigheid van honger, dorst, angst, ziekten en beschadigingen bij kippen. Opzet van het onderzoek is te komen tot een gestandaardiseerde methode om het welzijnsniveau van dieren aan de dieren zelf vast te stellen. Op dit moment wordt het systeem in Nederland nog verder ontwikkeld tot een praktisch bruikbaar systeem, zodat het eenvoudig veel breder toegepast kan worden.

Regelgeving op het gebied van welzijn.

Op 28 juni 2007 heeft de Europese Commissie een richtlijn voor het welzijn van vleeskuikens vastgesteld. In die richtlijn is een maximale bezettingsgraad gesteld van 42 kg/m² staloppervlakte. Op basis van die richtlijn is inmiddels in Nederland het Vleeskuikenbesluit vastgesteld. De Nederlandse pluimveevleessector heeft een afsprakenkader getekend met de toenmalige minister van LNV (Verburg). Daarin zijn afspraken gemaakt over extra vereisten waaraan Nederlandse vleeskuikenbedrijven zullen moeten voldoen om tot een totaal gewicht 42 kg/m² te mogen produceren. Dat wordt aangeduid als de gangbare vleeskuikenhouderij.

Houderijsystemen gericht op dierenwelzijn

De houderijsystemen van het tussensegment worden algemeen als gunstiger voor het welzijn gewaardeerd. De groei van kuikens in deze systemen is trager door het gebruik van trager groeiende rassen en de bezetting is lager. Er kan sprake zijn van overdekte uitloop of van vrije uitloop. De biologische houderij wordt, door bijvoorbeeld de Dierenbescherming, als beste voor het welzijn gezien (drie sterren Beter leven kenmerk). De groei in het biologische houderijsysteem is zeer traag, de bezetting is zeer laag en er is sprake van onbeschermd buitenuitloop. Over het meest kenmerkende van dit systeem, biologisch geproduceerde voedergrondstoffen, wordt eigenlijk maar heel weinig gesproken. Helaas is door al deze eigenschappen de CO₂-footprint juist het meest ongunstig en het benodigd landbouw areaal het grootste van alle systemen.

De niet gangbare houderijsystemen hebben helaas ook nadelen (milieu en gezondheid):

Naast het nadeel van met name tragere groei, en in mindere mate lagere bezetting, voor de carbon footprint en de benodigde landbouwgrond, zijn er ook andere nadelen aan enkele niet gangbare houderijsystemen verbonden.

De risico's voor de volksgezondheid door de tragere groei, waardoor de dieren ook ouder worden, en/of door buitenuitloop, o.a. door contact met wilde vogels, worden door actiegroepen niet genoemd, maar zijn helaas wel bekend.

Voorbeelden zijn onder andere de kans op besmettingen met een bacterie die risico's voor de mens oplevert: *Campylobacter* (het besmettingspercentage neemt met toename van de leeftijd toe en buitenuitloop is ook een extra risico) en de kans op besmettingen met vogelpest of vogelgriep (Aviaire Influenza). De hoog pathogene variant van de vogelgriep, die veel meer ziekte veroorzaakt, komt gelukkig maar heel zelden voor, maar vormt via levend pluimvee ook een risico voor de volksgezondheid.

In Nederland komen op dit moment diverse klassieke vogelziekten weer regelmatig voor. Naast vogelpest (Aviaire Influenza) worden vogelcholera en acute snot weer vaker gezien. Ook klassieke Salmonella infecties (*S. gallinarum* en *S. pullorum*) zijn al weer enige tijd terug na tientallen jaren weg geweest te zijn. Op dit moment worden ze bij leghennen met vrije uitloop steeds vaker gevonden. Deze klassieke vogelziekten zijn, behalve Hoog Pathogene Aviaire Influenza, vooral ziekten die voor het pluimvee zelf zeer schadelijk zijn.

Voor *Campylobacter* geldt, net als voor ESBL dragende bacteriën (zie verder), dat door goede keukenhygiëne en normale bereiding van kip gezondheidsproblemen bij de mens goed voorkomen kunnen worden.

Een goede bescherming tegen dierziekten is natuurlijk gunstig in het kader van een zo laag mogelijk antibioticum gebruik en het is goed voor het dierenwelzijn. Gangbare houderijsystemen en tussensegmentsystemen waarbij de dieren niet naar buiten gaan zijn veiliger voor de dieren (en de mens) dan systemen waarbij de dieren wel naar buiten gaan.

Gebruik van antibiotica en resistentie.

Het antibioticum gebruik in de pluimveehouderij is de laatste tijd sterk gedaald (in 2012 al meer dan 30% ten opzichte van het niveau in 2009). Dit is bereikt door inspanningen van de sector naar aanleiding van berichten over resistentie ontwikkelingen die een risico voor de volksgezondheid zouden kunnen opleveren (het voorkomen van ESBL dragende bacteriën). De pluimveesector heeft dit signaal uit onderzoek overduidelijk opgepakt en blijft het antibioticagebruik verder terugdringen. Dit ondanks het feit dat hun bijdrage aan de humane resistentieproblematiek, i.t.t. wat eerder werd gesuggereerd, zeer gering blijkt te zijn. Vanuit het voorzorg principe wordt toch doorgewerkt aan het verminderen van het antibioticum gebruik. Alleen toepassen indien het echt nodig is en niet bij elke verstoring van de gezondheid, een beleid dat ook in de Nederlandse humane gezondheidszorg wordt toegepast, en zoeken naar extra mogelijkheden om (geringe) verstoringen in de gezondheid van de dieren te voorkomen. De grote reductie in antibioticum gebruik is in met name het gangbare productiesysteem behaald. De systemen die werken met tragere groei en lagere bezetting worden algemeen beschouwd als robuuster, er treden in dergelijke systemen minder snel storingen van bijvoorbeeld de vertering op en dat is gunstig in het kader van vermindering van het antibioticum gebruik.

De resistente (ESBL dragende) bacteriën komen overigens in alle houderijsystemen voor: in de gangbare houderij, in het tussensegment (scharrelsystemen e.d.) en in de biologische houderij. Ook op bedrijven waar al tientallen jaren geen antibiotica zijn gebruikt komen, in zowel binnen- als buitenland, ESBL dragende bacteriën voor (evenals in het milieu en zelfs op eilanden waar alleen wilde vogels rusten (en mest achterlaten). Bakken en braden is overigens afdoende om het kippenvlees veilig te maken. Daarnaast is een goede keukenhygiëne van groot belang.

Prijs

Door langzamere groei is er meer voer voor de productie van een kilo kip nodig, door lagere bezetting, overdekte uitloop en /of vrije uitloop stijgen de huisvestingskosten per kg kip en door het gebruik van duurere voedergrondstoffen, zoals in de biologische houderij, zal de prijs van het product ook stijgen. De niet-gangbare productie kost gewoon meer dan de gangbare productie en die kosten maken het product ook in de winkel duurder.

Als brancheorganisatie staat NEPLUVI achter alle verschillende systemen met elk zijn voor en nadelen. Wij vinden het van groot belang dat iedereen zelf een verantwoorde keuze maakt. Een keuze die gebaseerd is op alle kenmerken en feiten, een keuze die niet alleen wordt bepaald door een eenzijdig gekleurd beeld en het media offensief door één NGO, maar een keuze die past in de eigen visie op een duurzame toekomst.

Hieronder treft u een link naar een wetenschappelijk rapport: Vleeskuikenproductiesystemen in Nederland, waarin u meer informatie over dit onderwerp kunt vinden: <http://edepot.wur.nl/222179>

Op de volgende websites is ook informatie te vinden:

www.kipkiplekker.nl is een website met informatie over de productie van kip

www.kenjekip.nl is een website met informatie over de productie van kip

www.pve.nl is een website met heel veel informatie over de gehele pluimvee industrie